

Východočeské divadlo Pardubice

24.

22.—29. 1. 2024

GRAND
festival
SMÍCHU

II.

úterý 23. ledna 2024

FESTIVALOVÉ NOVIN(K)Y

Dnes soutěží... Činoherní studio Ústí nad Labem

Přijždíme do Pardubic z Ústí nad Labem s autorskou inscenací **Jídelní vůz**, jejíž výchozí situace se reálně udála během cesty vlakem v opačném směru. Na podzim 2018 – tedy v době mého nástupu do Činoherního studia – jsem totiž v pardubickém divadle zkoušel Ibsenovu hru *Opory společnosti* a mezi oběma městy jsem často přejížděl.

Takto jsem se v jídelním voze setkal s vrchním Pavlem Peterkou. Když mě těsně před Ústím oslovil, protože ho zaujal otevřený text *Opory společnosti*, neměl jsem z toho přílišnou radost: jízdy vlakem jsem vždy vnímal jako čas, který si vyhrazuju sám pro sebe. První věty, dnes už lze říct repliky, které jsme si vyměnili, zněly zhruba takto:

P. P.: Promiňte, ale můžu se zeptat, na čem právě pracujete?

D. Š.: *(ve snaze nedat prostor pro další reakci)* Já teď v Pardubicích zkouším Ibsena.

P. P.: Vidíte, tam mají na repertoáru Kalibův zločin.

D. Š.: *(s naprostým úžasem)* No jo, ten jsem viděl předevčírem.

P. P.: Víte, mě by zajímalo, jaké to je, protože on to před časem dělal v Uherském Hradišti pan režisér Pitínský.

Ve chvíli, kdy vyslovil jméno ‚pana režiséra Pitínského‘, jehož divadlo mi vždy bylo nejdražší, už jsem věděl, že se nejedná o klasického vrchního. Co jsem nevěděl (a ani vědět nemohl), že toto náhodné setkání přeroste v přátelství. A toto přátelství že se otiskne do inscenace, díky níž poprvé vstoupím na pozoruhodné území autorského divadla.

David Šiktanc, režisér a autor komedie *Jídelní vůz*

Pocta kočovnému životu

Dnes se do Pardubic navrátí režisér **DAVID ŠIKTANC**, umělecký šéf ústeckého Činoherního studia a držitel Ceny za nejlepší režii GRAND Festivalu smíchu 2020 (komedie Pan Kolpert Činoherního studia), který u nás inscenoval Ibsenovy *Opory společnosti* a *Mayenburgův Živý obraz*. Jak vznikala jeho autorská hra **Jídelní vůz**, která se dostala mezi top sedmičku nejlepších komedií loňské sezóny, vám prozradí v následujícím rozhovoru.

Davide, letos přijedete na festival s inscenací Jídelní vůz. Přijedete jídelním vozem?

Nepřijedu. V době konání festivalu máme generálový týden, takže přijedu autobusem.

U nás na festivalu nebudete poprvé, dokonce jste ho již vyhrál. Zajímalo by mě ale, jaké bylo vaše profesionální režisérské poprvé?

Moje první věc byla v Hradci Králové (to určitě rádi uslyšíte v Pardubicích), a sice Tulák po hvězdách na podzim 2011.

D. Šiktanc s P. Borovcem po premiéře *Opory společnosti* ve VČD v roce 2018

Měl jste strach? Opadne během let nervozita?

Já má strach pořád. Měl jsem ale veliké štěstí na lidi, se kterými jsem spolupracoval. Za poslední rok jsem opakovaně po letech zkoušel se dvěma lidmi z tehdejšího obsazení v HK a byla to moc hezká setkání. Ale ten přechod ze studentského prostředí do profesionálního je samo sebou náročný. A když se ptáte, jestli opadne během let nervozita. U mě moc ne. Já jsem v nervu i u repríz. Myslel jsem si, že se to zlepší, do určité míry se to zlepšilo, ale čekal jsem, že to půjde víc geometrickou řadou.

Je velký rozdíl režirovat autorskou komedii a komedii již napsanou?

Ten elementární rozdíl je v tom, že když vezmete daný text s nějakou inscenační tradicí, tak si můžete být celkem dost jistá, že to nějak funguje. Někdo tím už prošel a dokázal z toho udělat určitý tvar. A to je samozřejmě uklidňující. U autorské věci o tomhle mluvit nejde, ba naopak. Ale zároveň já jsem se dostal do takové složité profesní situace vůči sobě samému, do nějaké určité krize a ten odstup od interpretačního divadla k autorskému byl pro mě nesmírně důležitý. Chtěl jsem, aby představení mělo určitou grotesknost, aby to lidi bavilo. Pro mě je ale tato inscenace víc o melancholii, o smutku. Část lidí to vnímá, protože inscenace je hodně o loučení. Loučení s mým domovským divadlem, ze kterého jsem se rozhodl odejít s koncem příští sezóny a zároveň o konci jídelních vozů. Za mě je to prostě víc melancholie než komedie.

Podle čeho jste vytvářeli postavy inscenace? Inspirovali jste se skutečnými charaktery?

Celá ta věc je opravdu hodně osobní a vychází z mých zážitků při cestě vlakem. Dominantně to byly moje texty, anebo situační schémata. Ale je pravda, že nemít tak skvělý soubor, skvělé obsazení, lidi, kteří byli ochotní a schopní na tom autorsky pracovat, tak by se to vůbec nerozvinulo. Extrémně důležitá a klíčová byla dramaturgyně Kateřina Součková. Ale samozřejmě – něco je úplně vyfabulované, něco jsou s dovolením citace Járy Rudiše →

a nebo onoho pana Peterky, který když se dozvěděl, že to chceme dělat, tak mi napsal asi čtyřicetistránkový text o své cestě k jídelním vozům. Nebo citace Víti Čepického, kterého lidé z Twitteru (dnes už X) znají jako „tramvajáka pražského“. Takže to byla taková koláž věcí z různých stran. Ale vycházelo to z fixní postavy, která je do značné míry inspirovaná panem vrchním Peterkou. A potom to byly moje vlakové zážitky. S tím, že jsme hodně chtěli sledovat možnosti oněch cest vlakem: Jedu za někým. Od někoho se vzdaluji. Cestuji, abych cestoval. Nebo si jenom prodlužuji jinou cestu. Je to taková pocta kočovnému životu, který já už nějaký čas žiju.

Jste vtipný člověk?

Hah! Já mám pocit, že když člověk řekne, že jo, tak to tím vyvrací. Ale konec konců vyhrál jsem pardubický festival, to je snad nějaké svědectví. *(říká neohroženě, pak dodává, dejte tam velký uvozovky!)* KrM

Čí hlasy letos rozhodnou?

Soutěžní komedie každoročně hodnotí tři poroty – odborná, studentská a ta nejobsáhlejší, kterou tvoříte vy, diváci. Všechny porotce z řad publika osobně představit nemůžeme, se jmény divadelních profesionálů i jejich budoucích kolegů v současnosti ještě školou povinných vás však seznámíme rádi.

Odborná porota letos zasedá ve složení – recenzentka a pedagožka **Radmila Hrdinová**, dramaturgyně festivalů pro děti a mládež **Karola Štěpánová** z Divadla v Dlouhé, dramaturg **Jiří Janků**, v současné době působící v Divadle na Vinohradech a v Divadle F. X. Šaldy v Liberci, kritik **Jan Kerbr** a překladatel a teatrolog **Michal Zahálka**. V porotě měla usednout také její dlouholetá členka, kritička **Jana Paterová**, která ale v předvečer zahájení festivalu onemocněla a svou účast musela zrušit. Přejeme jí alespoň takto na dálku brzké uzdravení!

Studentskou porotu pak tvoří trojice dívek – studentka režie na JAMU **Anna Řehůřková**, studentka dramatické výchovy na DAMU **Barbora Lohniská** a **Kristýna Mlatečková**, studentka Ateliéru grafického designu na Scholastice v Praze.

Protože se v programu letošního ročníku festivalu objevuje řada českých autorských počínů, zajímaly nás názory odborníků na naši současnou komediální dramaturgiu a její konkurenceschopnost se světem i jejich tipy na autory...

R. HRDINOVÁ: Česká komediální dramaturgie má velkou tradici značenou jmény, jako je Klicpera, Stroupežnický, Čapek, Poláček, Vančura, Voskovec a Werich, Ladislav Smoček, Jiří Suchý, Cimrmani, Arnošt Goldflam nebo Petr Zelenka. Nemyslím si, že se ve srovnání se světem máme zač stydět.

K. ŠTĚPÁNOVÁ: Mám-li jmenovat své oblíbené současné české komediální autory, zjišťuji, že to jsou často zároveň režiséři a že jsem jejich hry viděla v autorské režii. Mám na mysli Petra Zelenku, Davida Drábka v určitém období či Jiřího Havelku, i když tomu se ve Společenství vlastníků podařilo napsat hru, která zcela obstojí i v režii někoho jiného. A vždycky mě zajímá, co napíše René Levínský, i když ne všechny inscenace jeho her považuji za povedené.

J. JANKŮ: To je velmi záladná otázka. Myslím, že kvalitních komedií vzniká dost a mají v sobě i velký společenský přesah a jistou lomenost. Autoři jako Tomáš Dianiška, Jiří Havelka nebo Petr Zelenka jsou toho zářným příkladem. Logicky ovšem pracují s místními realitami a zpracovávají témata typicky česká, takže prosadit se s jejich hrami ve světě je velmi složité. Pohříchu, když se pak někdo pokusí dorovnat světovým autorům, lehce to sklouzne ke kopírování a ztrátě originality. Takže se obávám, že současní čeští autoři se ve světě jen tak neprosadí.

téměř všemi zmiňovaný P. Zelenka

J. KERBR: Z domácích autorů, kteří nás zásobují komediemi, obdivuji tvůrčí potenci Petra Zelenky a Tomáše Dianišky. Nedokážu posoudit, zda naše komedie mohou konkurovat tomu, co se píše a hraje ve světě, ale předpokládám, že by mohly, pochopitelně záleží na pochopení specifík zemí, v nichž dramatická díla vznikají. Nejsem staromilec, ale za nejlepší komedie stále považuji Shakespearův Sen noci svatojánské, Molièrova Tartuffa a Gogolova Revizora. Ale dobře se pobavím i při prezentaci současnějších opusů, například na Fraynově komedii Bez roucha.

M. ZAHÁLKA: To je otázka přinejmenším na delší studii, ale obecně vzato bych řekl, že určitě máme zdatné autory, z nichž ovšem někteří divadlo opustili pro televizi, někteří trpí ve vynucené nadprodukcí a někteří si snížili latku tak moc, že už nemusejí ani zvedat nohy. Nadšení ze současné české komedie se mi stává zřídka, ale stává se to — třeba u René Levínského a jeho Celý život nestačí, kde se podle mě povedlo skloubit řemeslnou zdatnost s citem pro vykloubení a bizarnost, nebo u Havelkova Společenstva vlastníků, mimořádně vtipném portrétu současné české společnosti. RaS

Připravil R. Smetana, úprava K. Formánková, grafika na titulní straně F. Brýdl a L. Bukačová

Realizaci projektu podporuje:

Ubytování zajišťuje:

Významní sponzoři:

CH&T PARDUBICE
ČLEN SKUPINY ENTERIA

GRAND

Sponzoři cen festivalu:

Sponzor
Kuličkářdy smíchu:

Sponzoři festivalu:

Hlavní mediální partner:

Mediální partneři:

GRAND Festival smíchu se koná pod záštitou ministra kultury ČR Martina Baxy, hejtmana Pardubického kraje Martina Netolického, primátora města Pardubic Jana Nadrchala a prezidenta Herecké asociace Ondřeje Kepky. Za finanční podpory Ministerstva kultury, Pardubického kraje a statutárního města Pardubice.